

VỀ CHUYẾN ĐI BÍ MẬT CỦA CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH ĐẾN LIÊN XÔ THÁNG 4-1954

TS CHU ĐỨC TÍNH

Bào tàng Hồ Chí Minh

Bào tàng Hồ Chí Minh hiện lưu giữ một trang ghi chép của Chủ tịch Hồ Chí Minh bằng chữ Hán. Bản tư liệu này đã được đồng chí Nguyễn Huy Hoan - nguyên Phó Giám đốc Bào tàng Hồ Chí Minh dịch nguyên văn; TS Chu Đức Tính - nguyên Giám đốc Bào tàng chủ giải. *Tạp chí Lịch sử Đảng* trân trọng giới thiệu tư liệu này.

1. Bản dịch nguyên văn ghi chép của Chủ tịch Hồ Chí Minh

“ Tháng 4 năm 1954

26 đến Bắc kinh

1 xuất phát từ Bắc kinh

2 buổi chiều đến nơi

4 gặp P. B Báo cáo sơ lược tình hình

5 gặp M. I. t

143 trí thức Sài gòn Chợ lớn kí tên đòi hòa bình - Trung tuần tháng Ba

Chu: Mỹ sẽ từng bước tăng cường can thiệp. Nhưng Chí nguyện quân Trung Quốc không thể tham gia.

Vì các nước ở châu Á sợ và để cô lập Trung Quốc, các nước đó có thể bị Mỹ lợi dụng chống lại chúng tôi.

Đình chiến, Điều chỉnh, có thể ta không được Hà Nội và Hải Phòng.

Có khả năng cùng đàm phán song song cả chính trị lẫn quân sự.

Trung Quốc và Mỹ đảm bảo không giúp ai.

Sau đình chiến có khả năng lại xảy ra đánh nhau trở lại. Trung Quốc sẽ tăng cường giúp.

Ta phải giúp phái chủ hòa của Pháp.

M. Bido nói rằng vấn đề Đông Dương phải do 5 cường quốc thảo luận trước khi Hội nghị Gieneve khai mạc mới quyết định ai tham dự.

- Trong diễn văn của tôi có nói chính trị toàn diện: hòa bình, thống nhất, độc lập, dân chủ, không nói điều kiện cụ thể, chủ trương do Pháp đề nghị đình chiến.

Vấn đề Việt Nam sẽ do Việt Nam chủ động, tránh kẻ thù nói rằng Trung Quốc là người can thiệp.

- Miên và Lào tham gia chính thức hoặc như cố vấn.

- Vấn đề Triều Tiên và vấn đề Việt Nam có thể thảo luận xen kẽ.

Bước thứ nhất cần giải quyết là vấn đề đình chiến. Pháp có thể đưa ra nhiều nhất. Chúng ta sẽ tùy tình hình mà đàm phán.

Quần chúng của ta chưa thấy rõ. Mỹ can thiệp thì chiến tranh sẽ mở rộng, khó khăn sẽ càng nhiều.

- Thống nhất hoặc chia ranh giới là vấn đề trung tâm.

- Vấn đề 5 cường quốc giám sát cần thảo luận lại.

- Hêriô, Kanich: Đình chiến

Định thời hạn rút quân

Một năm sau tổng tuyên cử, lập Chính phủ. Việt Nam phải là một nước thống nhất.

Pháp và Trung Quốc đảm bảo không can thiệp.

Chính phủ ta đảm bảo không trả thù những người thân Pháp.

- Phái tả: Tán thành ý kiến trên

Pháp được giữ 2, 3 điếm hoặc cảng.

Việt Nam đảm bảo quyền lợi kinh tế, văn hóa Pháp

- Plêven: Chỉ có một chính phủ của ngụy quyền

Ta chỉ có một vùng đất hẹp

- Raynô: Việt Nam chia thành 3 nước, hợp thành một Liên bang

Mỗi nước sẽ tổ chức tổng tuyển cử, do một nước trung lập giám sát.

- Các chủ xí nghiệp: Chia ranh giới

- Mỹ phản đối đình chiến nhưng chưa lộ kế hoạch

Pháp phải giải quyết nhanh để thoát khỏi khó khăn. Nhưng Mỹ muốn can thiệp nhiều hơn, tất nhiên không dễ dàng.

Kinh tế Mỹ khủng hoảng, muốn duy trì việc sản xuất vũ khí do đó muốn duy trì chiến tranh Việt Nam.

Ta cần nhìn rõ và lợi dụng các mâu thuẫn đó.

10. Sau khi gặp M... Trung ương mời com ”

2. Bản chú giải

Với kinh nghiệm đọc các tài liệu bút tích của Chủ tịch Hồ Chí Minh và đối chiếu với các tài liệu khác, đồng chí Nguyễn Huy Hoan và chúng tôi xin chú giải thêm cho bản ghi chép của Chủ tịch Hồ Chí Minh như sau:

Ngày 26-3-1954: Chủ tịch Hồ Chí Minh đến Bắc Kinh.

Ngày 1-4-1954: Chủ tịch Hồ Chí Minh xuất phát từ Bắc Kinh.

Ngày 2-4-1954: Buổi chiều: Chủ tịch Hồ Chí Minh đến Mátxcova.

Ngày 4-4-1954: Chủ tịch Hồ Chí Minh gặp P.B để báo cáo tình hình (theo chúng tôi P.B là Bộ Chính trị ĐCS Liên Xô thời kỳ đó).

Ngày 5-4-1954: Chủ tịch Hồ Chí Minh gặp đồng chí Mólôtốp, Bộ trưởng Ngoại giao Liên Xô.

“143 trí thức Sài Gòn - Chợ Lớn ký tên đòi hòa bình - Trung tuần tháng ba” là Chủ tịch Hồ Chí Minh ghi tóm tắt tin tức tình hình trong nước.

Phần tiếp theo của bản ghi, Chủ tịch Hồ Chí Minh tóm tắt ý kiến của đồng chí Chu Ân Lai, Thủ tướng Quốc vụ viện kiêm Bộ trưởng Ngoại giao Cộng hòa nhân dân Trung Hoa. Tiếp theo đó là tóm tắt ý kiến của đồng chí Mólôtốp, Bộ trưởng Ngoại giao Liên Xô. Trong ý kiến của mình, đồng chí Mólôtốp đã phân tích khá sâu sắc quan điểm của Liên Xô, của các phe phái, cá nhân trong chính giới Pháp, các chủ xí nghiệp và ý đồ của Mỹ ...

Bản ghi chép cũng cho biết ngày 10-4-1954 sau khi gặp đồng chí Mólôtốp, Trung ương Đảng Cộng sản Liên Xô đã mời com Chủ tịch Hồ Chí Minh.

Như vậy, theo ghi chép của Chủ tịch Hồ Chí Minh, trong khoảng từ ngày 4 đến ngày 10-4-1954 đã có ít nhất 3 buổi làm việc, gặp gỡ của Chủ tịch Hồ Chí Minh với lãnh đạo Liên Xô. Đó là ngày 4-4 gặp P.B, ngày 5-4 gặp cả Chu Ân Lai và Mólôtốp, ngày 10-4 gặp lại Mólôtốp. Nội dung các cuộc gặp ngày 4 và 10-4 không thấy Chủ tịch Hồ Chí Minh ghi chép, nhưng cuộc gặp ngày 5-4 rõ ràng là trao đổi về nội dung sẽ được thảo luận tại Hội nghị Giơnevơ về chấm dứt chiến tranh ở Đông Dương sẽ được tổ chức vào đầu tháng 5-1954.

Chúng tôi xin giới thiệu bản ghi chép của Chủ tịch Hồ Chí Minh trong chuyến đi thăm bí mật của Người ở Liên Xô tháng 4-1954. Trong đó Người chỉ ghi tóm tắt ý kiến của hai đồng chí Bộ trưởng Ngoại giao Liên Xô và Trung Quốc chứ không xen lời bình của mình. Đây là một tài liệu gốc rất có giá trị để chúng ta nhìn rõ hơn về bối cảnh lịch sử khi đó, nhất là quan điểm, ý đồ của các nước lớn. Còn dân tộc ta dưới sự lãnh đạo của Đảng và Chủ tịch Hồ Chí Minh, với quyết tâm sắt đá giải phóng dân tộc và quyết chiến chiến lược ở Điện Biên Phủ đã tạo nên sức nặng vô biên trên bàn đàm phán ở Hội nghị Giơnevơ.